
[2025-11-RE](#)

Causa 2025-11-RE

(Paganini Belbachir c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 94-2025. Recurs d'empara

Sentència del 19 de maig del 2025

BOPA núm. 64, del 28 de maig del 2025

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 10 de febrer del 2025, per la representació processal del Sr. Nino Paganini Belbachir, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 22 de gener del 2025, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret i sense errors, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat, que anul·li la resolució impugnada i que es retrotreguin les actuacions al moment previ del seu pronunciament, per tal que la Sala Penal dicti una nova resolució sense incórrer en errors materials, i sentenciant al recurrent com a menor de 21 anys. Així mateix, demana que mentre no es resolgui aquest recurs d'empara, per evitar danys totalment irreparables i per assegurar la

protecció dels drets lesionats, se suspenguin els efectes de la resolució impugnada;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'acte del Tribunal Constitucional del 13 de març del 2025 que va admetre a tràmit aquesta causa amb efectes suspensius;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 7 d'abril del 2025, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. Mitjançant sentència, el 27 de setembre del 2024, el Tribunal de Corts va condemnar, entre d'altres, el Sr. Nino Paganini Belbachir com a autor responsable del delictes major continuat de tràfic de producte estupefaent del tipus cocaïna i haixix, del delictes menor continuat de possessió i de consum de droga tòxica cocaïna, i, de la contravenció penal de possessió i de consum continuat de producte estupefaent haixix, concorrent la circumstància agreujant de reincidència respecte del delictes menor de consum de droga tòxica cocaïna a la pena de 4 anys de presó, a una multa de 20.000,00 €, i per la contravenció penal, a la pena d'1 mes d'arrest nocturn condicional amb un termini de suspensió de la condemna d'1 mes i al pagament de 500,00 € de multa.

1.2. La representació processal del Sr. Nino Paganini Belbachir va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 22 de gener del 2025, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència que estimava parcialment aquest recurs, reduint la seva pena de presó d'1 any, és a dir, que se'l condemnava a 3 anys de presó en lloc de 4 anys.

1.3. El 10 de febrer del 2025, la representació processal del Sr. Nino Paganini Belbachir va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 22 de gener del 2025, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret i sense errors, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- El recurrent exposa que des del mes de gener del 2020 fins al 8 de febrer del 2023, data en la qual va ser controlat pel Servei de Policia, es va dedicar al "menudeig" de droga tòxica cocaïna; que va ser processat el 9 de febrer del 2023, acordant-se la seva presó provisional i que, el 6 d'octubre del 2023, es va decretar la seva llibertat provisional.

- Manifesta que va sol·licitar als tribunals ordinaris l'aplicació de l'atenuant establert a l'article 26 del Codi penal, en relació amb l'article 54 d'aquest mateix Codi, atès que a l'inici dels fets i durant gairebé les 2/3 parts del període delictiu, era menor de 21 anys.

- No obstant això, els tribunals penals van considerar que, d'acord amb la seva jurisprudència, l'edat que tenia a l'inici dels fets no tenia importància, i que allò que s'havia de tenir en compte era que durant l'època de reiteració dels fets, ja tenia 21 anys.

- Ara bé, el recurrent es mostra disconforme amb aquesta interpretació, adduint que aquesta vulnera el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, ja que la decisió impugnada va ser dictada i

fonamentada en un error material manifest que deriva en una conclusió contrària a dret, injustificada i arbitrària.

- Precisa que va ser condemnat per 3 delictes continuats de tràfic, de possessió i de consum de productes estupefaents. Tanmateix, conformement a l'article 59 del Codi penal, així com a la jurisprudència penal i a la doctrina, les infraccions continuades han de ser qualificades com a una sola infracció única, continuada, però única.
- Per tant, retreu als tribunals ordinaris que fonamentin la seva condemna en "*l'època de reiteració dels fets*", ja que els delictes no es poden tractar de manera diferenciada i com si s'haguessin comès de forma reiterada, ja que es tracta d'un sol delicte.
- Al·lega, doncs, que es tracta d'infraccions continuades comeses abans i després dels 21 anys; considera que en favor del principi in dubio pro reo se l'ha d'afavorir i atès que durant 2 dels 3 anys que va delinquir tenia menys de 21 anys, i, per tant, se li ha d'aplicar l'atenuant sol·licitat i reduir la pena a la meitat.
- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del seu dret a la jurisdicció, que anul·li la resolució impugnada i que es retrotreguin les actuacions al moment previ al pronunciament de la sentència, per tal que la Sala Penal dicti una nova resolució sense incórrer en errors materials, i sentenciant-lo com a menor de 21 anys. Així mateix, demana que mentre no es resolgui aquest recurs d'empara, per evitar danys totalment irreparables i per assegurar la protecció dels drets lesionats, se suspenguin els efectes de la resolució impugnada.

2.2. Argumentació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Penal declara que no concorre la circumstància atenuant de ser menor de 21 anys, ja que el recurrent va complir aquesta edat el 26 de gener del 2022, en ple període de producció dels fets.
- Precisa que des de principis del mes de gener del 2020 fins al mes de febrer del 2023, el recurrent es va dedicar a la distribució i a la venda de droga tòxica, realitzant la majoria de les transaccions a través dels seus telèfons mòbils.

- Afirmar que no té importància l'edat que tingués al principi dels fets, sinó que allò que convé tenir en compte, és que l'edat de 21 anys es va assolir durant l'època de reiteració dels fets, de conformitat amb la sentència de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia del 22 de desembre del 2015, la qual confirmava una sentència del Tribunal de Corts en aquest sentit.

- Conclou, doncs, que no es pot aplicar l'atenuant establert a l'article 26 del Codi penal, en relació amb l'article 54 d'aquest mateix text.

- No obstant això, la Sala Penal accepta prendre en consideració la joventut relativa del recurrent a l'època de la comissió dels delictes, així com el seu grau de participació respecte dels altres implicats en la causa, i decideix reduir la seva pena de presó, per tant, considera que una pena de 3 anys de presó en lloc de 4, serà més favorable a la seva reinserció social.

- Per aquests motius, estima parcialment el recurs d'apel·lació presentat pel recurrent i modifica la pena de presó en el sentit anteriorment expressat.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- Tot i que el Ministeri Fiscal posa en relleu que les al·legacions del recurrent afecten al fons de l'assumpte i que, per tant, el recurs d'empara no seria la via idònia per exposar els arguments que desenvolupa, els quals ja han estat degudament enjudiciats en primera i en segona instància, s'oposa a aquest recurs perquè, com molt encertadament van exposar tant el Tribunal de Corts, com la Sala Penal en la sentència avui objecte de recurs, no concorre la circumstància atenuant de ser menor de 21 anys, ja que el recurrent va complir aquesta edat el 26 de gener del 2022, és a dir, en ple període de producció dels fets, sent a tal efecte indiferent l'edat que tingués al principi dels mateixos.

- Segons el seu parer, allò que cal tenir en compte és que els 21 anys d'edat els va assolir durant l'època de producció dels fets punibles. En aquest sentit s'ha pronunciat la jurisprudència del Tribunal de Corts, confirmada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.

- Així doncs, aquesta qüestió ja ha estat resolta a bastament i de forma contundent en anteriors

ocasions, no havent-se d'aplicar en aquest cas l'atenuant de l'article 26 del Codi penal, en relació amb l'article 54 del mateix text legal.

- Pel que fa a la suspensió dels efectes de la pena de presó ferma imposada fins a la resolució del procediment d'empara constitucional, el Ministeri Fiscal vol destacar que a data d'avui el recurrent encara no ha ingressat al Centre Penitenciari a fi de complir amb la pena ferma imposada pel Tribunal de Corts i confirmada per la Sala Penal, havent interessat el Tribunal de Corts, mitjançant un aute del 28 de gener del 2025, el seu ingrés pel compliment de la pena de 3 anys de presó. Per tant, considera que la sol·licitud de suspensió de la pena formulada pel recurrent està infundada, atès que és manifest que la pena no s'està executant, ja que el condemnat no ha ingressat al Centre Penitenciari, malgrat l'obligació de fer-ho, sent la sentència de la Sala Penal ferma i executòria.

- Per tots aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que desestimi íntegrament aquest recurs d'empara i que confirmi la resolució judicial impugnada.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. La demanda d'empara que dona origen a aquesta causa se centra, no sobre la totalitat de la sentència de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia del 22 de gener del 2025, sinó únicament sobre la qüestió concreta referida a l'apreciació i a les conseqüències que es deriven de la determinació de la pena pel que fa a l'edat del recurrent, com a menor de 21 anys i com a responsable penal d'un delictes continuat. I la impugnació de la sentència esmentada es fonamenta en la vulneració del dret fonamental a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en el vessant concret del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret. A l'antecedent de fet quart, el recurs al·ludeix a una fonamentació "*insuficient, arbitrària i errònia*" del tema impugnat i a un "*error material*" de la mateixa sentència, aspecte aquest darrer -i no el primer- que desplega en els fonaments jurídics del seu escrit.

3.2. Aquest Tribunal Constitucional ha manifestat en reiterades sentències, que no cal explicitar, que el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret exigeix: a) una motivació suficient de la decisió que permeti copsar que està degudament argumentada; i, b) que les conclusions a les quals arribi la decisió, a la llum de la seva motivació, no resultin il·lògiques, arbitràries o absurdes. En el cas que ara ens ocupa, la demanda d'empara precisa la seva impugnació en el fet que la sentència de la Sala Penal, en el seu considerant II i en relació amb el recurs d'apel·lació interposat per l'avui demandant d'empara, reitera l'argumentació continguda en el considerant tercer de la sentència del Tribunal de Corts i manifesta: "*No té importància l'edat que tingués al principi dels mateixos (fets)*

sinó que el que convé tenir en compte, és que l'edat de 21 anys la va assolir durant l'època de reiteració dels fets" al·ludint a una reiterada jurisprudència dels dos òrgans de la jurisdicció ordinària.

3.3. El *thema decidendi* en aquesta jurisdicció constitucional i en aquest recurs rau precisament en pronunciar-se sobre si efectivament *"té o no té importància"* l'edat de l'autor d'un delictes o d'una contravenció quan és subjecte passiu d'un procediment penal per fets que es van iniciar quan encara no havia assolit l'edat de 21 anys i que van concloure amb posterioritat a aquesta plena adquisició de la majoritat. Per als supòsits ordinaris, la solució legal és clara i indiscutible. Al menor de 18 anys, de conformitat amb l'article 26 del Codi penal li és d'aplicació la Llei qualificada de la jurisdicció de menors. I, com a continuació estableix el mateix precepte, a la persona que no hagi complert els 21 anys li pot ser aplicada la Llei esmentada o *"s'apliquen les reduccions de pena previstes a l'article 54"*. El problema es planteja en els supòsits de delictes continuats quan aquest es comet a cavall entre els dos terminis d'edat fixats per la Llei. El dret comparat ofereix solucions diverses que van des de: a) la impossibilitat de considerar que en aquests supòsits es pugui apreciar la continuïtat del delictes; b) l'extensió dels beneficis previstos per al menor de l'edat referenciada a tot el delictes continuats; o, c) la inaplicabilitat en aquest cas de cap benefici derivat de la minoria d'edat. Les dues primeres alternatives no atempten al principi de l'interès primordial del menor, però la tercera contradiria directament aquell principi general. La solució de l'ordenament penal andorrà -articles 26 i 54- pot ser considerada com a proporcional i equilibrada en la línia del principi de l'interès de l'infant o del menor, amb caràcter general, però certament no preveu la seva aplicació als delictes continuats que transiten entre una i altra edat d'aquelles fixades per la Llei.

3.4. En efecte, des de finals del segle passat constitueix un principi general reconegut per la majoria de les legislacions positives que al menor se li ha d'aplicar la *"better law"*, ja que l'interès del menor ve a constituir un eix fonamental dels diferents sistemes jurídics als quals se'ls qualifica de *"paidocèntrics"*. La plasmació jurídica d'aquest corrent es troba fonamentalment en la Convenció sobre els drets de l'infant adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides, el 20 de novembre de 1989, signada per Andorra, el 2 d'octubre de 1995, ratificada el 22 de novembre de 1995 i publicada al BOPA núm. 7 del 24 de gener de 1996. És evident que l'article 1 estableix que als efectes de la Convenció, per infant hom entenem, tot ésser humà menor de divuit anys; però no ho és menys que, en mèrits de la clàusula general que es desprèn del contingut de la Convenció, la doctrina ha considerat que els seus principis s'han d'aplicar sempre que hi hagi una referència a una situació de minoritat d'edat respecte de l'estàndard general. L'article 3.1 de la Convenció disposa que: *"En totes les decisions que afectin els infants, preses per institucions públiques o privades de protecció social, tribunals, autoritats administratives o òrgans legislatius, una consideració primordial ha d'ésser l'interès superior de l'infant"*. Aquest Tribunal Constitucional ha tingut l'oportunitat de tractar nombrosos supòsits en els quals estava en joc l'interès superior del menor. Només, però, en supòsits plantejats en l'àmbit de la jurisdicció civil. Així en la sentència del 2 d'abril del 2012 (causa 2011-37-RE) i en els autes del 20 de desembre del 2007 (causa 2007-27-RE), del 13 de març del 2017 (causa 2017-1-RE), de l'11 de novembre del 2019 (causa 2019-64-RE) i del 18 de desembre del 2020 (causa 2020-72-RE).

3.5. La Convenció i els seus principis, però, no es limiten a l'àmbit civil. Els criteris esmentats de la dignitat i de la vàlua personal, el respecte als seus drets humans i llibertats fonamentals i la voluntat

de contribuir decisivament a la seva reintegració en la societat per tal d'assumir en ella un paper constructiu, constitueixen paradigmes que tots els poders públics han de procurar integrar i promoure en tots els camps del dret. També en el dret penal i, no només quan el menor és subjecte passiu d'un delictes o contravenció, sinó també quan n'és autor o protagonista. Aquesta és una realitat que existeix i ha de mantenir-se en el sistema jurídic i judicial andorrà, encara que, com es manifesta en l'examen efectuat el 23 de juliol del 2009 sobre l'informe presentat per Andorra respecte de l'any 2003, en virtut de l'article 44 de la Convenció i en relació amb l'article 41 es reconegui textualment -paràgraf 101-: que "*pesi a que la Convenció es té sempre en compte en els procediments i decisions judicials, no s'acostuma a fer referència expressa a ella en els processos penals en els que estan implicats menors, siguin aquests autors o víctimes dels delictes*". Consideracions similars es contenen en el paràgraf 198 i en tot el capítol VIII sobre les mesures especials de protecció. En darrer terme el principi *in dubio pro reo* resulta també d'aplicació en els supòsits d'implicació d'un menor en un procés penal com a autor.

3.6. Així les coses, no es pot considerar que la sentència impugnada hagi incorregut en error, ni que les seves conclusions siguin arbitràries o absurdes. En canvi, però, aquest Tribunal considera que no existeix una motivació suficient de les raons per les quals, tot i tenir presents els articles 26 i 54 del Codi penal i no aplicar-los expressament, s'arriba a la conclusió d'imposar al recurrent una pena concreta. D'una banda, es manifesta en relació amb l'avui recurrent que "*no té importància l'edat*" i per aquest motiu no aplica l'atenuant, però al mateix temps "*pren en consideració la relativa joventut (...) i el grau de la seva participació*" als efectes de la determinació de la pena. No sembla aquesta una conclusió lògica, ni que resulti d'una ponderació proporcional. Més aviat resulta que la Sala Penal, d'una banda, rebutja aplicar la circumstància atenuant de la minoria dels 21 anys, i, d'altra banda, determina una disminució de la pena sense la deguda motivació i fent ús d'una mena de discrecionalitat que no resulta fonamentada. Per aquest motiu, la sentència ha de ser anul·lada en aquest punt i és procedent dictar-ne una altra en què, sense possibilitat de *reformatio in peius*, es motivi l'aplicació, o no, al cas dels articles 26 i 54 del Codi penal, la incidència de la consideració primordial de l'interès superior del menor i el raonament que du a aplicar una pena concreta i determinada.

3.7. Per tots els motius expressats anteriorment, la sentència recorreguda ha de ser anul·lada en l'extrem concret al qual es contrau el recurs d'empara per haver infringit el dret a la jurisdicció del recurrent en el seu vessant del dret a una decisió fonamentada en Dret.

3.8. L'estimació del recurs determina que no sigui procedent efectuar cap condemna en costes (article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar el recurs d'empara 2025-11-RE interposat per la representació processal del Sr. Nino Paganini Belbachir contra la sentència del 22 de gener del 2025 dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia en la part que l'afecta.

2. Declarar la nul·litat d'aquesta sentència únicament pel que fa a la qüestió concreta de l'atenuant de ser menor de 21 anys que afecta al recurrent, per tal que la Sala Penal es pronunciï sobre aquest extrem d'acord amb les bases consignades en el fonament jurídic 3.6 d'aquesta sentència.

3. Declarar que l'estimació del recurs comporta que la imposició de costes no sigui procedent.

4. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del recurrent, al Tribunal de Corts, a la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 19 de maig del 2025.

Joan Manel Abril Campoy

President

Pere Pastor Vilanova

Vicepresident

Josep-D. Guàrdia Canela

Magistrat

Jean-Yves Caullet

Magistrat
